

Cesta katolíckej rodiny

NAPÍŠAL

P. ACCURSIUS JAKŠIČ
ofm.

Cesta katolíckej rodiny

NAPÍŠAL

P. ACCURSIUS JAKŠIČ
ofm.

Nr. 608/1943

Nihil obstat.

P. Victorinus Novajovský, ofm.
Censor Prov.

Imprimatur.

P. Bruno Böhm, ofm.
Provincialis.

Nihil obstat.

Sigismundus Martišš
cenzor

No. 1792/1943

Imprimatur.

Nitriae die 24. Sept. 1943

Carolus
Episcopus

Úvod.

Rodinný život je otrasený. Pomer, láska, vernosť medzi manželmi je na úpadku. Prítulnosť a úcta detí k rodičom je nedostatočná. Zbožnosť v rodine upadá. Otrasenú rodinu treba zachytiť a zachrániť. Tohoto záchranného úkolu sa chopil Spolok Sv. Rodiny. Tento cieľ dosiahneme len tak, keď svoju prácu začneme od základu. Ale aby práca bola úspešná, treba skutkov a nie rečí. Poučovanie človeka ťažko znáša. Neide ani o to, aby človek mnoho vedel, ako skôr o to, aby bol dobrý. K tomuto ho však treba vychovať. Dokonalý ešte nikto nespadol s neba.

Musíme sústavne vychovávať členov rodiny. V rodine pramení prítomné a budúce šťastie národa. Šťastie národa bez šťastnej rodiny nejestvuje. Rodina je však i prameňom lásky k Bohu a bližnému. Musíme vybudovať pevné základy veľkej katolíckej rodiny a verne uskutočňovať kresťanské zásady, aby sme mohli žiť životom náboženským a národným.

Práve v dnešných časoch, azda najťažších v histórii ľudstva, keď sa celý svet dostal do vojny, ktorá je svetovým zápasom ľudstva o lepšiu budúcnosť, práve v týchto časoch nesmieme zabúdať na veľké životné poslanie rodiny, ktorá je základom ľudského života, zdrojom ľudských síl, pilierom národa a žriedlom lásky k Bohu a bližnému.

Všetky obeť ľudstva boli by márne, keby rodina vo svojich základoch zostala rozvrátená a ohrozená. Je preto prvou povinnosťou a existenčným príkazom každého katolíka, aby vykonal všetko, čo je v jeho skromných silách, pre udržanie zdravia a šťastia rodiny.

Jadro dnešnej rodinnej krízy je v nedostatku kresťanskej lásky a nezachovávaní katolíckeho učenia. Musíme viesť usporiadaný kresťanský rodinný život. Musíme chrániť príslušníkov svojej rodiny. Musíme dobrým príkladom vychovávať deti. Musíme šíriť lásku k Bohu a bližnému, a to nie len slovom, ale aj skutkom.

Spoločenská rozorvanosť má svoj pôvod zpravidla v rodine. Rodina je ako buňka, ktorá má svoju zvláštnu úlohu v celom bunečnom súbore. Ak len jedna buňka hnije, zrúti sa časom celý bunečný systém: celonárodný a náboženský život. Prvé dojmy dieťaťa, ktoré nadobudne v rodinnom kruhu, sú smerodajné pre celý jeho život. Je našou povinnosťou slúžiť našim deťom. Ak nám záleží na ich budúcnosti, ak nám záleží na bu--

dúcnosti národa, musíme obnoviť rodinný ideál. Od nás všetkých závisí, či rodinný život bude zdravý a či do-spejeme k vrcholnému stupňu mravnosti a lásky k Bohu a bližnemu.

Preto, knižočka, putuj po našich chalupách a vlievaj hojivý balzám do ublených rán trpiacich rodín; uč ich správne ceniť a znášať ťažkosti a trpkosti rodin-ného života; stieraj slzy s tvári otrasených rodín a hlásaj im, aby sa oddaly vôle Božej.

No, nech ťa neodstrkujú ani v domoch boháčov. Nech aj tam poznajú, že bohatstvo nie je všetko, že smrť neurobí koniec všetkému. Upozorni rodičov: „Lebo čo je na plat človeku, keby celý svet získal, ale ujmu trpel by na svojej duši?“ Mat. 16., 26.

Musí trpieť dnes, kto sa chce radovať zajtra.

I malý národ sa udrží, keď v rodinnom živote za-chováva kresťanské zásady. Ale otrasený rodinný život stáva sa hrobom i veľkých národov.

Manželstvo a rodina v nebezpečenstve.

Kristus Pán povýšil manželstvo na hodnosť sviatosti. Manželstvo len vtedy môže byť šťastné, keď je také, akým ho chce mať Kristus. Skazené manželstvo je skazou rodiny a skaza rodiny môže zapríčiniť záhubu národa a ľudskej spoločnosti. S ohľadu na túto príčinnú súvislosť bunečného systému, v ktorom blaho ľudstva a národa závisí od blahobytu rodiny. Cirkev katolícka sa vždy príčinila o ochranu rodinného života a činí tak aj v rámci Spolku Sv. Rodiny. Úpadok rodinného života je nebezpečným úkazom všeobecnej mravnej záhuby. Je povinnosťou každého, aby si sviatosť manželstva vážil a verne plnil povinnosti rodinného života. Kristus chce vidieť, aby kresťanská rodina oplývala láskou, vernosťou a blaženosťou, chce, aby s ťažkosťami bojujúci človek v rodinnom krbe našiel uspokojenie, porozumenie a pomoc. Keď zachránime rodinný život, zachránime aj ľudské šťastie.

Niekedy príliš oplakávame svoje hmotné straty. Toho času máme stále na mysli kruté následky vojny. Je to pochopiteľné. Na druhej strane však máme aj iné nedostatky, — keď aj nie materiálneho rázu, — ktorých si vôbec nevšímame. Takým nedostatkom je i mravná filoxéra, ktorá vyžiera rodinu a ničí koreň národa.

Kríza rodinného života je nespornou skutočnosťou. Zákon o rozlučiteľnosti manželského sväzku otriasol základom rodinného života. Poučal ľudí, že manželstvo je pominuteľné, rozlučiteľné, je iba súkromnoprávnou smlouvou, ktorú možno uzavrieť a zase zrušiť. Človek žasne nad štatistikou, ktorá udáva, koľko manželstiev bolo na Slovensku každoročne súdom rozlúčené. Človek žasne, lebo koľko rozlúk, toľko zrušených sľubov prisahou potvrdených, toľko domácich krbov vyletených do povetria a na toľkých miestach opustenie detí, ktoré sa dostaly na ulicu, na svah osudu alebo do rúk bezcitnej macochy! Rozpadnutím manželského a rodinného života súbežne vzrastá nemravnosť. Rozlučiteľné manželstvo stráca na vážnosti a svätosti a ako hračka a „pokus“ manželského spolužitia, potvrdený spoločensky a štátne, stane sa priedehodným ľubostným pomerom, ktorý možno zrušiť a hocikedy nahradíť novými známosťami.

Už holá možnosť rozluky manželstva otriasa pevnosťou a blahom rodinného života. Prvá srážka názorov a nedorozumení zapríčiňuje nervozitu medzi manželmi.

Táto má v zápätí stálu neshodu a zvýšené napätie, nedôveru, ba i nenávisť a na koniec rozluku. V rozlučiteľnom manželstve manželský svätý slub nezaväzuje k vernosti až do smrti, ale len dočasne. Domácnosť v takej rodine je len akýmsi nocľahom v hoteli, z ktorého sa obyvatel' vzdiali, kedy sa mu chce. V takomto prípade muž a žena nepatria dohromady až do smrti. Rozlučiteľnosť už v samom základe porušuje sviatosť manželstva.

Každodenný život nám poskytuje odstrašujúce príklady o smutných následkoch rozlučiteľného manželstva. Na príklad uvádzam len niekoľko typických prípadov:

V škole žalostne narieka dievča. Na otázku učiteľky rozpovie svoje strašné polozenie: rodičia sa dali rozlúčiť, oba uzavreli nové manželstvo a teraz ani jedna stránka ho nechce prijať, lebo otčím pofažne macocha to nedovolila. Nešťastné dieťa! — Stalo sa sirotou, hoci otec i matka ešte žijú. Či je to nie odstrašujúci zjav?

Skromný úradník v pokoji žil so svojou manželkou a deťmi. Ale len dotiaľ, kým na jeho driečnu ženičku sa neulakomil istý popredný úradník. Začína jej dvoriť. Odvábí ju od vlastného muža a detí. Márnivej ženičke lichotí skvelé postavenie záletníka. Opustí muža a detí a vynúti si rozluku.

Ako vidieť, už holá možnosť rozluky otriasa základ-

mi sviatosti manželstva a dáva miesto hazardérstvu s manželstvom. Alebo iný príklad:

Milostivá pani vydáva dcérku. V spoločnosti sa omlúva: „Muž, ktorý si bere moju dcéru, nezdá sa byť najlepšou partiou. Ale ako prvý manžel bude vari dobrý!“ Skvelá to prognóza pre sňatok, uzavretý na celý život, Krásna to budúcnosť pre mladú nevestu, ktorá manželský život začína s vierou, že ak sa nepodariť prvé manželstvo, pokúsi sa o šťastie s inými mužmi. Jej matka si ani nepomyslí, čo bude s deťmi, ak sa prvé „manželstvo na skúšku“ nepodariť.

Nie sú to do neba volajúce zjavy? A takéto rodinné tragédie sa v storakých podobných prípadoch opakujú skoro každý deň. Pokušenia sú veľké, a zákon o rozlučiteľnosti dodáva chuti, aby sa sľub vernosti porušoval. Tak sa otriasa manželským a rodinným životom a tak vychádza nazmar všetka krása, blaho a jednota, ktoré Stvoriteľova ruka dávala rodinnému životu. Žena sa stáva výmenným tovarom, mužovia si ju podávajú s ruky do ruky, a osud dieťaťa stáva sa neistým. Veľký počet rozlúk výstižne osvetľuje krízu rodinného života.

Kríza rodinného života je však i krízou národného života. Zdravý vývin národa závisí od rodiny. Rodina je živou buňkou národa; keď zhynie, zhynie i národ.

Dieťa je budúcnosťou národa. Správnu výchovu dieťaťa, prirodzený základ telesného, duševného a mrav-

ného vývinu dieťaťa môže zaistiť len usporiadaný rodinný život. Rodina je ako plodná záhrada, v ktorej dieťa môže vyrásť a vyvíjať sa k telesnému, mravnému a duševnému zdraviu. Rodina je ako hrad, ktorý chráni dieťa od škodlivých zásahov sveta, ulice, zlých ľudí a priateľov. Rodina je ako útulok, v ktorom dieťa nachádza lásku a starostlivú opateru, kde sa učí rodinnej a spoločenskej spolupatričnosti, kde dostáva náboženskú a mravnú výchovu, kde ho vedie silná ruka otcova a dobrotivá láska matkina a poskytuje mu predpoklady, aby sa v živote mohlo ľahšie uplatniť. Nijaká cudzia rodina, nijaká macocha, sirotinec, cudzia súkromná alebo štátna výchova nemôže nahradiť výchovné účinky rodičovského domu.

Uvoľnenie rodinného života smeruje predovšetkým proti deťom, ktorým podtína budúcnosť. Aký prázdny a smutný je život dieťaťa, keď vidí, ako sa jeho rodičia hádajú, ako sa nenávidia, ako si vzájomne vyhrážajú rozlukou. Tým sa otravuje duša dieťaťa, nad hlavou ktorého podpaľujú rodičovskú strechu sami rodičia namiesto toho, aby deťom poskytli príklad lásky, spolupatričnosti, rodinnej jednoty, svornosti, vernosti a spokojnosti. Žiaľ, známe sú ešte i horšie následky, najmä keď dieťa je nútené zastávať sa otca proti matke, alebo matky proti otcovi, alebo keď sa úplne odcudzí svojim rodičom a dostane sa do cudzích rúk. Deti, vytrhnuté z domáceho kľbu sú ako omrznuté kvetiny. Také dieťa

necíti viac lásku voči svojim rodičom. Akože by ich mohlo aj milovať, keď ich sebeckosť mu zničila mladosť a zmárnila budúcnosť? Ako ich môže milovať, keď im náruživosť bola prednejšia, ako blaho vlastného dieťaťa? Z rozpadnutých rodín vychádzajú telesne, duševne a mravne nepodarené, skleslé, menejcenné deti, ktoré podliehajú už prvým pokušeniam a stávajú sa prívržencami nebezpečných hnutí.

Ďalším zjavom otraseného rodinného života je aj jednodetný systém alebo rodina úplne bezdetná. Uvoľnením rodinného života nejednému rodičovi dieťa sa stáva farchou a nie radosťou. Len manželia, ktorým manželstvo nie je sväté, nenávidia deti a boja sa ich, lebo by im mohli prekážať v chútkach a náruživostiach a mohli by sa prípadne stať i prekážkou neskoršej rozluky. Okrem týchto pohnútok hlavnou príčinou jedináčkov a bezdetnej rodiny je ľahké svedomie mnohých rodičov, ktorí nie sú preniknutí povedomím sviatosti manželstva. To však vedie k samovražde národa. Kde nie dieťa je cieľom manželov, ale sebeckosť, prechodná rozkoš a slobodná láska, tam vládne Sodoma a Gomora. Bolo by neodpustiteľným hriechom proti ľudskej spoločnosti a národu nečinne pozeráť sa na úpadok rodinného života.

Avšak nie len život malých detí predstavuje hodnotu pre národ, ale aj život dospelých. Pustnutie, hynutie rodinného života podryva mravné a hmotné hodnoty i

dospelých členov. Kto nenachádza blaho v rodinnom živote, hľadá ho v krčme a bujnosti. Odtiaľ pochádza potom rad ďalších nešťastí — prostitúcia, pohlavné choroby, hmotný úpadok a mravný pokles až k zločinnosti. Naproti tomu usporiadaný rodinný život povznáša mravnosť, vážnosť, sporivosť a usilovnosť, povznáša vieru v Boha a lásku ku vlasti. Štát uvoľnením rodinného života sám si podkopáva základy a ničí oporu statočnosti, mravnosti, mravnej odolnosti, pocitu zodpovednosti a viery.

Dejiny poskytujú klasické dôkazy tejto pravdy. Slávny Hellas a rímske impérium sa zrutily len preto, že sa tam mravná záhuba zažrala do rodinného života. Úpadok rodinného života zničil mravy na poli politickom, spoločnom, hospodárskom i vojenskom. Rím upadol a stal sa otrokom.

Rodina zachraňuje a buduje vlasť. Kto je škodcom rodinného života, je zároveň škodcom vlasti.

Príčiny úpadku rodinného života.

V predchádzajúcich riadkoch som sa už dotkol niektorých príčin rozorvanosti rodinného života. Teraz prikráčim k zovrubnejšiemu rozboru niektorých kríklavých príčin.

K úpadku rodinného života viedly príčiny mravného a hospodárskeho rázu.

Nenahraditeľné škody zapríčinil rodine najmä manželský zákon, ktorý zaviedol civilné manželstvo a umožnil rozluku manželstva. Tento zákon s menšími odchýlkami i dnes ešte platí na Slovensku. Pálčivá otázka rozlučiteľnosti manželstva pri prejednávaní manželského zákona vysoko vybičovala vlny politického, spoločenského a náboženského života. Nábožensky pevne založený ľud nechcel ani počuť o civilnom manželstve a rozlučiteľnosti manželstva. Katolicizmus sa postavil na prísne stanovisko Cirkvi: Spasiteľ už v reči na hore zdôrazňoval sviatosť a nerozlučiteľnosť

manželstva. Prísne veriace obecnstvo hlásalo, že štát nesmie zasahovať do merita manželstva a že do jeho kompetencie spadajú iba také manželské otázky, ktoré nemajú meritorného významu: ako otázka vena, majetku manželov, občiansko-právna ochrana detí atď. Štát nemá však právo požadovať, aby manželstvo bolo uzavreté pred štátnymi úradníkmi a nemá právo stanoviť ani dôvody rozluky manželstva. — Naproti tomu ateizmus a zle chápaný humanizmus sa postavily na to stanovisko, že i manželia sú oprávnení, ba v istých prípadoch v mene dobrých mravov sú vraj aj povinní rozlúčiť dať svoje manželstvo. Zvíťazili odporci stanoviska katolíckej Cirkvi. Zákon o civilnom manželstve a jeho rozlučiteľnosti nadobudol platnosť.

Niet pochybnosti, že i nerozlučiteľnosť manželstva skrýva v sebe pramene tragédií a utrpení, ale dôkladne sa mýli, kto si myslí, že rozlučiteľnosť manželstva nemá ešte hroznejšie následky; najosudnejšie sa však mýli, kto si myslí, že život možno vyriešiť bez kríža Spasiteľovho.

Rozpory proti sebe stojacich dvoch táborov viedly k istým kompromisom v osnove manželského zákona, ktoré v niektorých smeroch mali ustúpiť novým zásadám manželského práva. Matrikárom bolo uložené, aby novomanželov upozornili, že uzavretím civilného manželstva ešte nevyhoveli svojim náboženským povinnostiam. V manželských sporoch môže vystúpiť štátny

zástupca, ktorý sa musí o každom pojednávaní z úradnej povinnosti upovedomiť a ktorý je oprávnený podať i odvolanie. Tým sa mala zaistiť istá ochrana manželstva. Tieto kompromisné koncesie voči cirkevnému stanovisku sa však neosvedčily a staly sa v skutočnosti jednoduchými formalitami.

Je pravda, že prevážna väčšina obecnstva uzaviera aj cirkevné manželstvo. Pokušenie uzákonenej rozlučiteľnosti je však veľké a tak počet rozlúk začal so dňa na deň vzrástať. Civilné manželstvo a povolená rozluka podkopávaly náboženský cit a sviatosť stavu manželského. Civilné manželstvo utvorilo náhľad, že cirkevný sobáš je zbytočnou ceremóniou a podstata manželstva nie je vraj božská, ale ľudská ustanovizeň.

Keď aj v tomto smere nastal ľahší obrat v dôsledku ustanovenia, podľa ktorého sa zaviedol fakultatívny systém, takže sa ponecháva ľubovôli manželom, či uzavrú manželstvo v kostole alebo pred matrikárom a cirkevný sobáš je platný aj bez civilného potvrdenia, — tým ešte nie sú odstránené následky manželského zákona. Manželstvo zostalo i naďalej rozlučiteľné podľa štátneho zákona. Pokušenie, vyvolané manželským zákonom o rozlučiteľnosti manželstva, trvá naďalej a otvára bránu ľudskej ľahkomyselnosti. Cez túto bránu pochoduje do hrobu blaho a šťastie mnohých rodín a tým aj zdravý vývin a najsvätejší záujem národa. Rozlučiteľnosť manželstva stala sa tak prostriedkom, aby sa

obetavá matka alebo starostlivý otec odpravili a statisíce detí olúpily o rodičovskú lásku a vyhodili do cudzích rúk k vôli novej vášni jedného z dvoch manželov. Cirkev hrdinsky, avšak márne bojovala proti manželskému zákonu a jeho zhubným následkom. Snažila sa chrániť záujmy štátu proti jeho vlastným zákonodarcom, ale bezvýsledne. Zákon, ktorý povoľuje rozlúčiť manželstvo, povýšené na sviatosť, stal sa skutkom. A tento zákon, uznávajúci manželstvo rozlúčených a civilne znova sosedášených, čo Kristus pokladal za cudzoložstvo, šliape po zákone Najvyššieho.

Ďalšou príčinou úpadku rodinného života je hospodársky nedostatok, neutešené sociálne pomery a nespoornosť medzi ľuďmi.

Život človeka našej doby je hrozne rozháraný. Vrie to už od poslednej svetovej vojny. Svet stojí pred veľkými zmenami a udalosťami. Všade vidíme boje a zápasy, boje medzi národmi a svetonázormi, boje medzi pohlavármi, medzi mladými a starými, medzi rozličnými vrstvami spoločnosti, príslušníkmi rozličných národností, konfesií, povolání atď. Je to boj človeka proti človekovi. Namiesto svornosti nastávajú čínske múry nedorozumenia, závidia a nenávisti medzi ľuďmi. Nedostatok svornosti zapríčiňuje nedorozumenie, rozdiely v názoroch, omyly, nespokojnosť a konečne vojnu v živote jednotlivca i v živote národov a štátov. A nedostatok svornosti vrhá svoje tiene aj na rodinný život.

Boje vonkajšieho života vyvolávajú často i boje medzi manželmi a členmi rodiny. Namiesto sjednocujúcej svornosti nastáva disharmónia v manželskom a rodinnom živote.

Príčinou tejto disharmónie v manželskom živote okrem teraz pretriasaných zjavov vonkajšieho života, je aj všeobecný úpadok ľudských cností. Jednoduchosť, beznáročnosť, skromnosť, sporivosť, nesebeckosť už zväčša stratili svoju hodnotu pre dnešného človeka. Sebeckosť a prehnaná náročnosť však ľahko môžu rozbiť i rodinný krúžok. Keď sa však manželia necítia šťastnými v oblažujúcom teple rodinného krbu a vábi ich lesk iluzórnych vonkajších hodnôt, stráca ich manželský sväzok nežnosť, ktorú mu poskytol úmysel Stvoriteľov.

Prázdnosť manželstva, ktoré sa odchýľuje od úmyslu Stvoriteľovho, dobre charakterizuje táto príhoda: Agent ponúka dom na predaj mladej žene a rečníckou pohotovosťou vychvaľuje výhody rodinného domčeka. Ale moderná nevesta odpoveda: Na čo by sme potrebovali dom? Narodila som sa na klinike, v sirotinci som bola vychovaná, v internáte som sa vyučila, manžela som poznala na výlete, teraz bývame v hoteli, v hostinci cbedujeme, po obede ideme do kaviarne, večer tancujeme alebo ideme do kina, keď ochorieme, ideme do sanatória a keď umremo, pochová nás pohrebný ústav. — Na čo potrebuje dnešný človek rodinný dom?

Zo všetkého toho vysvitá, že hlavnou príčinou úpadku manželského a rodinného života je úpadok náboženského citu, nedostatok zbožnosti a že manželstvo sa odchýlilo od stavu svätosti. „Buďte svätými, akým som ja“ — hovoril Pán. — Svätosť znamená spojenie duše s Bohom. Cieľom vykúpenia je i bude posvätenie človeka. Uskutočňuje sa tak, keď rozum verí, vôľa dúfa a láska odpúšťa pomocou Svätosti Oltárnej. Kde je zbožnosť, tam niet nešťastných rodín.

Svätá Rodina je nám predobrazom, kde ruky pracujúceho muža a starostlivej matky spája láska malého Ježiša. Kde upadá náboženský cit a zbožnosť, tam ovláda ľudí sebeckosť a zlomyselnosť. Takí ľudia sa nevedia prispôsobiť harmonickému manželskému a rodinnému životu. Boh je prvá príčina a posledný základ života jednotlivca i spoločnosti. „Individuálny a spoločenský život má nás viesť k Bohu, príčine a najhlbšiemu základu života, ako tvorcovi prvej manželskej spoločnosti, prameňa to rodiny a spoločnosti národov“. (Vianočné posolstvo sv. Otca).

Záchrana rodiny.

Záchrana rodiny musí výjsť odtiaľ, odkiaľ vyšla jej záhuba. Záchranu zdravia rodiny musíme hľadať tam, kde ho stratila. Keď chceme obnoviť blažený rodinný život, musíme odstrániť príčiny jeho úpadku.

Spolok Sv. Rodiny vo vedomí veľkého poslania rodiny pre život jednotlivca, Cirkvi a národa vzal si za cieľ zachraňovať rodinu. Táto je čiastkou pozemského raja. V každom človeku žije túžba po stratenom raji, aký poznáme zo Starého zákona. Všetci sme ho stratili. Ale svet sa nevzdáva nádeje. Každý chce dosiahnuť rajsčú blaženosť a keď ináč nie, usiluje sa uskutočniť aspoň raj na zemi. No, návrat do rajskej záhrady je nemožný. A tak Spolok Sv. Rodiny poukazuje aspoň na rodinu. Rodinný život je jedinou úrodnou pôdou, z ktorej vykvitajú jedinečné čnosti ľudstva: viera, mravnosť a charakter. Dobrota, povďačnosť, povinnosť, úcta autority a ukáznenosť sa môžu zdokonaľovať len v rodinnom živote. Z detskej izbičky vychádzajú ná-

rody a spoločnosť. Či sa dieťa stane osožným alebo škodlivým členom spoločnosti, to závisí od toho, akú výchovu dostane v rodine. Nedostatky výchovy sa pomstia na celej spoločnosti, na celom národe. Zemský raj, ktorý svet vyhľadáva, nejednej rodine sa stal nesnesiteľným peklom. Sú deti, ktoré nikdy nepocítily rodinného blaha. Tragický osud ich olúpil aj o tento pozemský poklad, lebo ich rodičia opustili prameň všetkého života, Otca nebeského, dávatel'a všetkého dobra, a obrátili sa k modlám. Týmito modlami sú pôžitkárstvo, sebeckosť a zlé náchylnosti telesné. Kráčali za preludom, namiesto za skutočnosťou. Túžili po pohanských modlách, namiesto po rodinnej svätyne. Zabudli, že len rodina poskytuje ozajstné blaho a že len ona je povolaná na to, aby uľahčila bremeno života.

Jedine dobrá kresťanská katolícka rodina môže sa stať ostrovom blaženosti, na ktorý nemajú prístup nástrahy hada chtivosti. Len sústavná výchova rodín v duchu Svätej Rodiny zaručuje nám ich mravnú hodnotu. Preto Spolok Sv. Rodiny sa stará o duchovné a mravné povznesenie príslušníkov našej veľkej katolíckej rodiny. Spolok Sv. Rodiny doteraz hľadal len ochotné porozumenie pre katolícky rodinný život, ale teraz vstupuje do aktivity cieľom odstránenia príčin úpadku manželského a rodinného života. Tento cieľ nášho spolku, ktorého stanovy v predvidaní jeho veľkého poslania schválil veľký pápež a sociolog Lev XIII., chceme vy-

chovávať pre blaho Cirkvi a štátu a takto celý katolícky rodinný život viesť v šlapajach Svätej Rodiny Nazaretskej“.

— — —

Ako jednu z hlavných príčin úpadku rodinného života sme označili zákon o civilnom manželstve, ktorý pripúšťa rozluku manželstva a stojí tak v rozpore s Božím zákonom o sviatosti manželského stavu. Musí byť teda prvým našim postulátom, aby náš kresťanský štát zrevidoval zákon, ktorý vyslovil rozlučiteľnosť manželstva a porušil sviatosť manželského stavu. Táto revízia sa musí uskutočniť podľa kresťanských zásad.

Manželstvo je Božia myšlienka a Božie nariadenie. On stvoril muža a ženu tak, aby boli jeden na druhého odkázaní, aby túžili jeden po druhom a aby sa doplnili v manželstve. Čo Boh urobí, to má vždy svoj svätý cieľ a preto nemožno jeho dielo podriaďovať náhodám, ľudským opatreniam alebo ľudskej ľubovôli. Manželstvo neslobodno zneužívať alebo pokladať za obyčajnú ľubostnú hru. Boh neustanovil manželstvo pre chvíľkovú lásku. Manželstvo je svätá vec, je žriedlom, z ktorého bez prestania vyviera ľudský život. Manželstvo je spojené so svätými následkami a povinnosťami. Dôstojnosť ženy a výchova dieťaťa si vyžadujú vernosť a stálosť, preto je rodina nerozlučiteľná. Manželia sa musia starať jeden o druhého a spolu sa musia starať

o duševné, telesné i mravné potreby dieťaťa. Sviatosť manželstva vyžaduje od rodičov svornosť a duševnú harmóniu, obetavú, trpezlivú a vzájomnú lásku. Vyžaduje od nich vzájomnú podporu za všetkých okolností života. Vyžaduje od manžela, aby si vážil, chránil a šetril svoju ženu. Od manželky, aby sa starala o krásu a teplo domáceho krbu. Od detí, aby milovaly, ctily a posluchaly svojich rodičov. Keď pozbavíme manželstvo tohto posvätného charakteru, keď hľadíme na manželstvo ako na ľubovoľnú dohodu, sprostujeme tým otca, matku i deti od týchto svätých povinností. A takéto účinky má i zákon o civilnom manželstve a rozlučiteľnosti manželstva. K vôli záchrane rodinného života je preto revízia manželského zákona nevyhnutná.

Manželstvo aj zákonodarne treba postaviť na piedestál sviatosti, ako ho postavil Kristus, keď už v reči na hore stav manželský povýšil na sviatosť, čím ho urobil sväzkom nerozlučiteľným. Kristus považuje za cudzoložníka, kto ešte za života svojej manželky si bere za ženu inú. Potvrďuje to i svätý Pavol (Kor. I. 7, 10.). To je nezmeniteľné stanovisko Cirkvi. Svätý Pavol hovorí o manželstve ako o veľkej sviatosti v Kristu a v Cirkvi. V základe porušuje učenie kresťanstva, kto manželstvo stavia na roveň jednoduchej civilnej dohody a na urovanie podstatných otázok manželských uznáva jedine štát za kompetentného.

Prečo je manželstvo sviatosť a v čom väzí táto svia-

tosť? Podľa svätého Pavla má manželstvo ideálnu úlohu, ktorá napodobňuje lásku Kristovu voči Cirkvi. Kresťanskí manželia majú sa vzájomne milovať a navzájom si slúžiť, ako Kristus miloval svoju Cirkev: posvätil, očistil ju a obetoval jej celý svoj život. Kresťanskí manželia nie sú len štátom uznaní milenci, ale živými obrazmi lásky Kristovej, ktorým Kristus vo sviatosti stavu manželského udeľuje svoje milosti. Sňatok kresťanských manželov je nielen vonkajšou formalitou, ale záväznou prísahou na službu Božiu, ktorá zaväzuje až do smrti. Pravda, kto nevyrástol z veriacej rodiny, kto nohami šliape po Kristovom učení, kto v kine a divadle čerpá duševnú náplň, kto z protináboženskej tlače a agitácie čerpá poučenia, ten nemôže chápať Kristove manželstvo.

Niekoľko by mohol namietat, že sviatosť manželstva viaže len katolíkov. To nie je pravda. Nás katolíkov je väčšina a menšina si nemôže nárokovať, aby sa zákony vynášali podľa jej nevereckých zásad. Menšina nemôže nútiť katolícku väčšinu, aby si svoj rodinný život zariadila proti učeniu Kristovmu.

Otázka manželského práva by mala byť preto riešená takým spôsobom, aby podstatné veci manželstva, počítajúc v to i manželsko-právne žaloby, podliehaly kompetencii toho fóra, pred ktorým bolo príslušné manželstvo uzavreté. Toto riešenie by vyhovel nielen náukam Kristovým a zachovalo by sviatosť katolíckeho

manželstva, ale vyhovelo by aj inovercom a nevercom.

Takáto zákonná revízia manželského zákona by v každom smere zaistila slobodu svedomia. No, Božiemu príkazu môže vyhovieť iba jedine riešenie: uzákonenie nerozlučiteľnosti manželstva.

Manželstvo musí stáť na zásadách Kristových, keďže len On dáva posilu aby manželia ťažkosti rodinného života vedeli znášať v oddanosti a obetavosti. On jediný je svetlom sveta, ktoré svieti v tmavých hodinách rodinného života.

Len katolícki manželia, veriaci v Krista, vedia zachovávať Boží príkaz a môžu spokojne nažívať medzi sebou. Prísaha ich viaže, aby opanovali svoje vášne a žili v pokoji a svornosti. Azda len nie pre ľudskú zlobu by sa mali meniť Božie zákony? Veď nie Boh sa má podrobovať človeku, ale človek sa má podrobiť Božiemu príkazu. Len disciplinovanosťou a láskou možno urovnávať protivenstvá v manželstve a len posvätený manželský život sa môže vyhnúť protivenstvám. A keď sa manželia predsa nevedia udobriť, nech trpia sami, a nie ich nevinné deti! Ináč takým manželom, ktorí cítia ďalšie spolužitie nesnesiteľným, cirkevný zákon umožňuje rozvod od stola a postele, avšak nie rozluku. Rozdiel väzí v tom, že rozvedení manželia nemôžu uzavrieť nové manželstvo, dokiaľ ich bývalí rozvedení manželia ešte žijú. Nerozlučiteľnosť manželstva má napomínať nastávajúcich manželov, aby si za-

včasu rozvážili, či sa hodia jeden k druhému. Ak sa však mýlili a len neskoršie si uvedomili, že sa nehodia jeden k druhému, je ešte vždy menšie zlo, keď sami znášajú následky svojho nerozvážneho kroku, než aby trpela újmu spoločnosť a národ. Umožňovanie rozlúk iba zvyšuje počet hriechov v rodine a v nešťastných manželstvách. Kde niet rozlúk, tam si ľudia lepšie uvedomujú, komu sverujú svoj osud a neuzavierajú ľahkomyselne „manželstvo na skúšku“. Tam i rodičia sú obozretnejší. Kde neexistuje možnosť rozluky, tam sa zdržujú manželia hádok a uvedomujú si, že keď sa ich manželstvo nedá rozlúčiť, tak je múdrejšie žiť v pokoji a svornosti. S kým som už raz viazaný do smrti, s tým chcem radšej spolužiť v priateľstve, než v nepriateľstve. Nemožnosť rozluky manželstva je najlepším prostriedkom k pokoju a svornosti v manželskom a rodinnom živote. Naproti tomu možnosť rozluky je stálou príležitosťou k rozbitiu manželstva a rodiny. Boh dobre vedel, čo slúži ľudstvu. Preto kresťanská morálka je nie len rozkazom a povinnosťou, ale aj najbezpečnejšou cestou k ľudskému šťastiu.

Zákon o civilnom manželstve, zákonná možnosť rozluky manželstva ohrozuje šťastie ľudstva, postavenie a dôstojnosť ženy, blaho manželov, stálosť rodinnej svätyni a zdravý vývin spoločnosti a národa. Preto už samá záchrana rodiny a spoločnosti si vyžaduje revíziu tohto zákona, a to podľa príkladu „Svätej Rodi-

ny". Revidovaný manželský zákon by mal chrániť rodinu nielen pred duševnou a mravnou, ale i hospodárskou skazou.

* * *

Naše dielo bolo už pred tlačou, keď nás prekvapila novinová zpráva, že Snem odhlasoval reformu manželského zákona. Autentický text zákona nestojí nám ešte k dispozícii, nemôžeme preto nateraz zaujať k nemu konečné stanovisko. Podľa dennej tlače nový zákon nepredstavuje hmotnoprávnu revíziu zákona, chce iba poskytovať procesuálne záruky v tom smere, aby sa zamedzily ľahkomyselné rozluky. Na strane číslo 13. sme uviedli, že už v starom manželskom zákone bola zaistená fakultatívna účasť štátneho zástupcu v manželských sporoch, ako obrancu manželstva, že však táto ustanovizeň sa v praxi neosvedčila a stala sa len formalitou. Terajšia novelizácia robí účasť štátneho zástupcu v manželskom spore záväznou a tak chce čeliť neopodstatneným rozlukám. Ďalšou zárukou pre zamedzenie rozlúk podľa novelizácie má byť vylúčenie verejnosti v manželských sporoch. Zákon ešte nevstúpil v platnosť. Bolo by priskoro robiť prognózu o účinnosti tejto reformy na počet rozlúk. Je však isté, že ani toto procesuálne riešenie nemôže uspokojiť ka-

tolícku Cirkev, keďže sa protiví Božiemu príkazu o nerozlučiteľnosti manželstva. Účasť štátneho zástupcu v pokračovaní o rozluku nepredstavuje vecnú záruku a účinnosť zákonnej reformy pri zamedzovaní ľahkomyselných rozlúk. V tom-ktorom prípade bude mnoho závisieť aj od osobného stanoviska procesných dejateľov k zásadnej otázke rozlučiteľnosti manželstva. Čo sa však týka vylúčenia verejnosti v manželských sporoch, táto zdánlivá ďalšia záruka je s hľadiska Cirkvi dvojsečným mečom, keďže takéto uskutočňovanie zákona môže uniknúť kontrole verejnosti. Keď si chýlostivosť procesného materiálu vyžaduje vylúčenie verejnosti, to umožňujú i doterajšie procesuálne predpisy. Je síce pravda, že novelizácia manželského zákona i v tejto úzkej forme znamená určitý krok k cirkevnému stanovisku, no katolícka Cirkev i po tejto novelizácii musí trvať na požiadavke uzákonenia kategorického Božieho zákazu rozlučiteľnosti manželstva.

— — —

Ako závažnú príčinu úpadku rodinného života sme označili aj neutešenosť sociálnych pomerov. Záchranným prostriedkom v tomto smere je zmiernenie sociálnej biedy a zlepšenie sociálnych predpokladov rodinného života. Cestu sociálneho uzdravenia vznešenými

a lapidárnymi slovami konkretizovalo vianočné posolstvo svätého Otca v tomto sociálnom programe:

„Kto pozná veľké encykliky našich predchodcov a naše predošlé posolstvá, ten dobre vie, že Cirkev neváha stiahnuť praktické dôsledky z mravnej vznešenosti práce a postaví sa za ne celou váhou svojej authority. Z týchto dôsledkov treba uviesť spravodlivú plácu, dostačujúcu pre robotníka a jeho rodinu; zachovanie a zdokonalenie takého sociálneho poriadku, ktorý umožňuje všetkým vrstvám národa spokojné vlastnenie aspoň malého majetku, ktorý podporuje vyššie vzdelanie synov z robotníckych rodín, hlavne takých, čo sú nadaní a dobrého charakteru; ktorý rozširuje a propaguje sociálne smýšľanie i na dedinách, na vidieku, medzi ľuďmi a v celom národe; ktorý vyrovnáva protivné záujmy rozličných tried a tak odníma robotníkom pocit vydedenosti a nahrádza ho potešujúcim vedomím pravej ľudskej solidarity a kresťanského bratstva.“

Medzi sociálne príčiny úpadku rodinného života patrí i nedostatok dôchodku, potrebného pre udržanie rodinného života. Túto mizériu možno zložiť iba štátnym zásahom a to všeobecným zlepšovaním sociálnych pomerov v smysle horeuvedených pokynov Sv. Otca a okrem toho priamou pomocou pre nastávajúcich manželov, ako napríklad pridelením malého majetku v rámci pozemkovej reformy, zariadením remeselníckej

dielne, bytovým zariadením, výbavou pre nemluvňatá a pod.

Uskutočňovať tieto neodkladné sociálne požiadavky by mal štát a všetky vrstvy ľudskej spoločnosti. I toto vznešené podujatie, ktoré svätý Otec označuje ako sociálnu krížovú výpravu, by v značnej miere prispelo na uzdravenie rodinného života.

Univerzálnu záchranu rodinného života môže však zaistiť len návrat ku Kristovi. Ježiš raz už vytiahol rodinu z nešťastia. Aj dnes jedine len On ju môže zachrániť. Kresťanský duch dnešnej rodiny iba živorí. Na vonok zdá sa byť ešte kresťanský, ale vo vnútri je skazený. Rodina sa už nemodlieva, alebo len zriedkakedy, v mnohých rodinách vyhasla už viera nadobro. Malé dieťa ide za športom, ale modliť sa nevie. Nedeľa už nie je dňom Pána, ale dňom športu a výletov. Každý opúšťa svoj rodinný krb. Nedeľa stráca svoju vznesenosť. Kam to tak povedie? Ľudská spoločnosť musí byť obnovená v kresťanskom duchu. Musíme sa vrátiť ku Kristovi. On je prameňom pravdy a milosti a u Neho musí ľudstvo hľadať spásanosnú vodu, ak nechce zahynúť na púšti tohto života. Keď nás povedie Kristus, nezablúdime. Návrat ku Kristovi uzdraví ľudstvo, otrávené množstvom sociálnych bludov a omylov, trápené horúčkami protichodných túžob, náuk a cieľov. Kristus uzdraví aj chorý rodinný život. Návrat ku

Kristovi zamedzí úpadok rodinného života. Kristus zachráni rodinu

To by byly základné smernice uzdravenia rodinného života. V tejto záchranej práci, ktorá má slúžiť jednak rodine a jednak ľudskej spoločnosti, pripadá významná úloha samým príslušníkom rodiny: otcovi a manželovi, matke a deťom. Prikročíme k rozboru týchto úloh.

Otec a manžel v rodine.

Duša malého dieťaťa sa podobá čistému potoku, v ktorom sa odzrkadľuje celé okolie. Duševný život dieťaťa je zrkadlo jeho rodičov. Keď rodičia prestanú zachovávať starú kresťanskú tradíciu, aj ich dieťa postráda v živote pevný náboženský fundament. Rodičia porušujú svoje povinnosti a Bohom im určené povolanie, keď svoje deti nevychováajú v náboženskom duchu. Výchovu mladých neslobodno sverovať iba na školu. Školská výchova nemôže nahradiť nepostrádateľnú rodinnú výchovu.

Otec má byť kňazom rodiny, má plniť dôležitú úlohu v náboženskej výchove rodiny. Ak zanedbáva svoje otcovské poslanie, prehrešuje sa proti príkazom Božím.

Múdrosť sv. Pavla väzí medzi iným aj v tom, že si vedel vybrať vhodných pracovníkov, ktorí rozširovali evangelium. Takýmto rozširovateľom Božieho slova by mal byť aj otec v kruhu svojej rodiny. Mal by byť príkladom ostatných. Deti sa viac naučia očami, než

ušami. Keď chlapec zbadá, že jeho otec sa nemodlieva, zvyčajne sa ho opýta: „Otecko, keď i ja budem taký veľký, ani ja sa nebudem musieť modliť?“ Otec každým svojim počínaním musí poskytovať dobrý príklad svojim deťom a musí vyprávať s nimi aj o vážnejších otázkach života, aby povzniesol ich duševnú, mravnú a intelektuálnu úroveň. Otec musí naplňovať dušu svojich detí náboženským citom, aby v celom svojom živote sa mohli opierať o vieru.

Sv. Pavol raz povedal: „lebo muž je hlavou žene, jako Kristus je hlavou Cirkvi“. (Ef. 5. 23.) Táto téza dáva podklad ku katolíckemu chápaniu vzťahov medzi mužom a ženou, že muž zaujíma miesto Krista, zatiaľ čo manželka predstavuje Cirkev. — Táto téza súčasne znázorňuje jednotu muža a ženy vo sviatosti stavu manželského. To isté postavenie však má muž nielen v manželskom spoločenstve, ale i v rodine. Muž ako manžel je hlavou svojej manželky a ako otec aj hlavou rodiny. Podľa Sv. písma a učenia Cirkvi rodina je organizovaná spoločnosť, v ktorej hlava je životne spojená so všetkými údami. Vzťahy v rodine podobajú sa pomeru údov nášho tela k hlave a naopak. Toto znázornenie rodinnej spoločnosti vystihuje nútnosť harmónie medzi hlavou a údami rodiny. „V tomto svetle je úplne samozrejmé, že prednostné postavenie muža ako hlavy rodiny, nepozostáva ani natoľko v súhrne práv, za každých okolností vynucovaných, keďže vlastne ani ne-

možno hovoriť o právach hlavy voči svojim údom“.
(Hlava rodiny. Kat. nov. r. 58. č. 14.)

Takto chápané prednostné postavenie muža v rodine teda znamená, že je sice hlavou rodiny a že mu ako manželovi a otcovi je sverené vodcovstvo celej rodiny, avšak svoju rodinu vo vedomí svojej zodpovednosti voči rodine samej a voči Bohu a národu musí viesť v láske k príslušníkom rodiny a v láske k Bohu. Povinnosťou hlavy rodiny je viesť rodinu v kresťanskom duchu, vkladajúc všetko ako svätý Pavol do vôle Božej: „Všetko čokoľvek činíte slovom alebo skutkom, všetko činite v mene Pána Ježiša Krista s poďakovaním Bohu a Otcovi skrze neho“ (Kol. 3. 17.) Keď je hlava rodiny zbožným človekom, bude i múdрым staviteľom rodiny.

Manžel a otec má byť rozhodný a silný. Musí tvrdo pracovať a zarábať na chlieb. Musí starostlivo a rozhodne chrániť záujmy svojej rodiny, záujmy hmotné a mravné. Musí si uvedomiť, že jeho meno môže byť slávou, ale i hanbou pre celú jeho rodinu. Vôbec je nie dôležité, aby sa stal popredným verejným činiteľom, alebo bohatým občanom. Oveľa dôležitejšie je, aby sa stal hrdinom čnosti. Príkladný otec sa má modliť, zachovávať cirkevné, svetské a mravné pravidlá, poučovať slovom a dobrým príkladom. Má zachovať rodinu vo viere a v dobrých mravoch a pričiniť sa o to, aby sa kresťanský život stal priťažlivým a milým celej rodine. Preto sme povedali, že otec má byť kňazom svojej ro-

diny. Musí sa snažiť zdokonaľovať svoj vlastný život a život svojej rodiny a podľa svojich možností pričiniť sa aj o vytvorenie predpokladov kresťanského poriadku vo verejnom živote. Otec musí vo svojich deťoch vzbudiť smäd po duchovných hodnotách, aby ich útlé duše zavrhly neveru a dokorán sa otvorily náboženským veciam. Otca musí prenikať veľkosť posolania, ktoré mu prikázal Otec nebeský a celý svoj život má zasvätiť šíreniu dobra v prospech rodiny, národa a Cirkvi.

V poučovaní a v mravnom vedení detí musí byť otec trpezlivý, uznanlivý a spravodlivý. Detská duša ťažko znáša nespravodlivosť, najmä so strany svojich rodičov. Nedostatok spravodlivosti pri posudzovaní činnosti alebo pri karhaní dieťaťa toto roztrpčuje a podkopáva tak prepotrebnú rodičovskú autoritu.

Veľký apoštol Sv. Pavol o povinnostiach kresťanského manžela hovorí:

„Mužovia milujte svoje manželky, jako i Kristus miloval Cirkev“ (Ef. 5. 25).

Láska manžela k manželke má byť opravdivá a nie leň vonkajšia. Manžel má byť verný svojej manželke až do smrti. Má byť obetavý a starostlivý. Má ju milovať a nikdy neopúšťať, verne podľa prísahy, ktorú složil pri sobáši.

„Mužovia! Milujte svoje manželky a nebudte k nim trpkí“. (Kol. 3, 19.)

Manželka nie je otrokyňou. Manžel ju nemá zarmú-
covať. Veď ona predstavuje tú istú hodnotu pred Bo-
hom, ako manžel a je práve tak dedičom kráľovstva
Božieho, ako on.

„Žite so svojimi manželkami podľa príkazov Božích“.
Akékoľvek zneužívanie manželského styku je hriešne.
Vaše spolunažívanie má mať prirodzenou plodnosťou
svoje ovocie v dieťati.

„A vy otcovia! nepopudzujte k hnevu svojich synov,
ale vychovávajte ich v kázni a v káze Pánovej“.
(Ef. 6. 4.)

Rodina je prvá škola výchovy a musí zostať stálou
školou dieťaťa, kým sa nepostaví na vlastné nohy.
Autorita rodičov a poslušnosť detí je tiež zákonom
Božím. Deti treba vychovávať aj nábožne k večnému
životu. Dieťa sa ľahko naučí všetko, čo vidí doma.
Preto otec má dávať dobrý príklad nie len slovom, ale
i skutkom. Matka, škola a kostol dieťa nevychovejú,
ak do tejto výchovy vhodným spôsobom nezasiahne
aj otec. Jeho zodpovednosť pred Bohom a národom je
teda veľká.

„Lebo kto sa nestará o svojich a zvlášte o domácich,
zaprel vieru je horším od neverca“ (Tim. I. 1. 5. 8.)

Otec nesmie byť egoistom, ktorý len na seba myslí,
To, čo zarobí, nepatrí len jemu, ale celej rodine. Ak
niečo premárni, okradol tým svoju rodinu. Okrem toho
má sa všemožne starať o to, aby sa do jeho rodiny ne-

vlúdili zlí priatelia. Musí chrániť príslušníkov svojej rodiny aj od čítania protikatolíckych časopisov a kníh, od navštevovania nevhodných filmov a divadelných predstavení, ktorých obsah a tendencia sa protiví katolíckemu učeniu.

„Chcem teda, aby sa mužovia modlievali na každom mieste“. (Tim. I. 1. 8.)

Cirkev podľa príkazu Božieho a podľa Kristovho zákona začína utvárať kresťana z vnútra pomocou modlitby. — (Pius XII.: Modlitba v dnešných časoch.)

Má chodiť na sv. spoveď a pristupovať ku stolu Pána. Mužovia, ktorým je modlitba a myšlienka na Boha každodenným pokrmom duše, — učí Apoštol, — budú vo všetkých okolnostiach konať podľa zákona Božieho, aby ich rodina mohla žiť v pokoji Pána, aby mohla vydržať v plnení povinností, aby mohla žiť v Božej láske.

Matka a manželka v rodine.

Pápež Pius XI. vo svojej veľkej encyklike o manželstve prizvukoval, že v rodinnom tele muž má byť hlavou a manželka srdcom. (Casti conn. 27.) Matka je teda srdcom rodiny. A veru rodina toto srdce potrebuje. Práve tak, ako každý živý organizmus potrebuje srdce, rodina potrebuje matku. V ľudskom organizme ani jeden ústroj nepracuje toľko, ako srdce. Keď prestane pracovať, nastáva smrť. Dobrá matka — ako srdce rodiny — je mučeníčkou práce. Srdce vyžiaruje teplotu po všetkých častiach organizmu. Tak aj matka je prameňom teploty rodinného života. Stať sa blaženým, robiť iných šťastnými, — to je veľké poslanie človeka. A v tomto vznešenom poslaní človekovi v značnej miere pomáha srdce rodiny, matka.

Aké povinnosti požaduje Cirkev od katolíckej manželky a matky?

Sit amabilis viro suo. Nech je láskyplná k svojmu mužovi. Má byť láskyplná a láskyhodná v každej reči

a v celom svojom chovaní, má byť obetavá voči svojmu manželovi.

Má byť múdra. — *Sapiens*. — Múdra voči manželovi, múdra voči svojim deťom. Pri urovnávaní nedorozumení v každodennom živote manželskom i v rodine má uplatňovať všetky svoje ženské vlohy a ctnosti. Trpezlivosťou, taktnosťou a jemnosťou často urovná i najväčšie spory.

Má byť verná. — *Fidelis*. — Verná vo smysle sviatosti stavu manželského. Verná i vtedy, keby manžel porušil prísahu vernosti. Keď sa prehreší iný, to ešte neznamená, že sa musí prehrešiť aj ona. Keď je manžel neverný, to ešte nesmie byť príčina, aby aj manželka hľadala svoje šťastie po boku iného.

Má byť skromná a vážna. — *Verecundia gravis*. — Nesmie byť požadovačná, náročná, nespokojná, klebetná, postávačná, panovačná a nesmie sa vyhýbať domácim prácam.

Má byť svätá a cudná. — *Pudore venerabilis*. — Slušná a dôstojná v reči, v chovaní a v obliekaní. Nesmie zavadzať príčinu k žiarlivosti. Musí byť mravne čistá.

Má sa ozdobiť nebeskou múdrosťou. — *Doctrinis caelestibus imbuta*. — Jej deti majú byť dieťkami Božími, chrámom Ducha Svätého. Má ich vychovávať Kristovi. Má poznať učenie viery a náboženské pravdy. Matka má byť prvá, ktorá svojim deťom hovorí o Bohu.

Má byť manželkou, úrodnou v materstve. — **Fecunda in sobole.** — Manželka sa nesmie obávať ťažkostí materstva, proti ktorému sa páchajú ťažké hriechy. Boh vie o každom hriechu a On bude sudcom. Manželka sa nesmie vyhýbať farchám a vyhľadávať rozkoše. Materské lono sa nesmie stať cintorinom vlastného dieťaťa. Zneužívanie manželstva a vyhánanie plodu sú ťažké hriechy proti Božiemu zákonu.

Manželka nemá počúvať rady iných, alebo ľakať sa posmechu povrchných ľudí. Má sledovať iba zákon Boží a nezlomne veriť v Prozreteľnosť Božiu. Avšak žena nadobudne takéto ctnosti len vtedy, keď bude žiť posväteným životom, keď sa bude pravidelne modliť, chodiť na sv. spoveď a pristupovať ku stolu Pána.

Ježiš Kristus povýšil ženu na rovný stupeň s mužom. Poslanie i povolanie obidvoch má jednakú hodnotu. Iba pole, na ktorom majú uplatňovať svoje poslanie, sa mení. Boh povedal: „Nie je dobre človekovi byť samotným, učinme mu pomocnicu“ (Gen. 1. 18.) Teda Boh stvoril ženu, aby ľuďom bolo lepšie na zemi, aby žena urobila muža šťastným a pomáhala mu. Žena ako mužova pomocnica nehrá podriadenú úlohu, lebo niekoho robiť blaženým alebo panovať sú rovnaké hodnoty. Keď chcem niekoho urobiť blaženým, musím mať tie isté schopnosti, ako ku panovaniu. Žena si musí dobre uvedomiť toto svoje poslanie a musí byť hrdá na vznešenú úlohu v rodinnom živote. Musí pomáhať svoj-

mu mužovi a všetkým členom rodiny vo všetkých ťažkostiach života a jednak láskou, jednak obetavosťou sprijemňovať svoj rodinný krb.

Spoločným poslaním muža a ženy je, aby sa množili t. j., aby tvorili nový život. Teda hlavnou úlohou ženy je prinášať na svet detí. Od tohto poslania sa žena nemôže nikdy odvrátiť bez hriechu. Jej povinnosťou je, aby so svojim mužom dávala toľko životov, koľko jej dožičí Boh. Žena sa musí pripravovať na plodenie detí, na požehnaný stav a výchovu detí pre večný život.

Plodenie nového života bolo by spojené s veľkou radosťou a šťastím, keby sa nebol do toho zavrátil prvý dedičný hriech, ktorý si musíme odpykať. Preto každá žena v plnení svojich povinností sa musí pripraviť aj na ťažké utrpenie. „Rozmnožím trápenia tvoje pri tehotnosti: v bolesti budeš rodiť deti; pod mocou muža budeš, on bude nad tebou panovať“ (Gen 3. 16.)

Upadnutie do hriechu razom zmenilo šťastné spolunažívanie muža a ženy, ale ich pôvodná úloha zostala nezmenená. Žena musí vytrvať pri svojom mužovi a má ho poslúchať. Ak je ťažký a nebezpečný porod, niet moci na svete, ktorá by ju oslobodila zpod tohto utrpenia. Žena musí znášať svoj kríž až do konca a keby akokoľvek chcela, nijako mu nemôže vyhnúť.

Život by bol bezradostný pre ženu, keby ju Boh nepozdvihol. Mesiaš, ktorého Boh prisľúbil už prvému

človekovi, pozdvihol ženu na rovnocennú úroveň k mužovi. Hoci jej dal povinnosti, poskytol jej aj silu a pomoc, aby mohla zdolať ťažkosti života.

Dobrota Mesiašova klonila sa ponajprv k žene. Skôr než prišiel na svet, vyvolil si nepoškvrnenú Matku, ktorá povzniesla poslanie ženy k najväčšej úcte a vážnosti. Táto preblahoslavená Matka svojím životom dokumentovala život ženy Nového zákona. Jej ženská úloha podľa Božích plánov sa nikdy nezmenila. Svätý Jozef vo svojom dome bol hlavou rodiny. Svoju rodinu viedol do Egypta a zase sa s ňou vrátil do vlasti. On viedol Ježiša i do chrámu. Sv. Jozef všade užíval moc práva ako hlava rodiny. A preblahoslavená Matka sa tejto moci podrobovala hoci jej úloha bola vyššia než úloha sv. Jozefa, keďže opravdivou matkou Mesiašovou bola Ona, kým sv. Jozef bol pestúnom. Panna Mária bola oslobodená od dedičného hriechu, svätý Jozef však nie. A predsa Matka Božia si nenárokovala, ani nezaujímalala miesto hlavy rodiny, ale ostala len skromnou pomocnicou a obetavým srdcom sv. rodiny.

Svoje materské povinnosti si plnila tým najdokonalejším spôsobom. Prežila všetky útrapy, aké len jedna žena prežiť môže. A napriek všetkým týmto útrapám zostala svätou a stala sa vzorom kresťanským matkám. Celý jej život je dôkazom toho, že žena Nového zákona sa stala vznešenou a že je rovnocenná s mužom, ba čo viac, že v plnení svojich povinností môže byť ešte do-

konalejšia, než muž. Poslanie ženy zostalo od stvorenia to isté: byť poddanou svojmu mužovi, pomáhať mu, deti rodiť a vychovávať a celú rodinu robiť šťastnou.

Žena musí svoje poslanie uskutočňovať láskou a obetavosťou. Musí uznávať prednostné postavenie svojho muža a musí sa podrobovať jeho opatreniam, pokiaľ nie sú hriešne. Pri svojom mužovi musí vytrvať, i keby jej to ťažko padlo. Z jej činnosti a z celého jej života musí vyžiarovať radosť a blaženosť. Ťarchy a utrpenia, ktoré sú často spojené s plnením povinností, musí znášať v oddanosti do vôle Božej. Svoje manželské povinnosti nesmie zľahčovať ani vtedy, keby sa ukázalo, že sa jej muž nevyrovná tak, ako Matke Božej sa nevyrovnal ani sv. Jozef. Ak má žena bystrejší rozum, a svätejšiu vôľu, ak je nábožnejšia, než jej manžel, svoj úmysel musí uskutočniť tak, aby nebolo naštrbené ani právo, ani autorita otca ako hlavy rodiny.

Matka a manželka má byť anjelom a strážcom rodiny.

Nábožne založená žena si na rozvod nikdy ani len nepomyslí. Koho jej Boh dal, pri tom zotrváva. Ak je manžel zlý a bezbožný, musí sa snažiť zachrániť ho. Má sa zaň modliť a urobiť všetko, aby aspoň na smrteľnej posteli zachránila jeho dušu. Musí byť ustavične pri ňom, aby tú hodinu nezmeškala. Nábožná žena a kresťanská matka musí žiť pre blahobyť celej rodiny. Musí sa starať o to, aby svojim deťom dávala nielen život

tuzemský, ale zaistila im aj večný život. Matka, ktorá rodí deti len pre večné zatratenie, prehrešuje sa proti svojmu Bohom danému poslaniu. Jej vznešenou úlohou musí byť — prinášať na svet deti, ktorým vie zaistiť večný život. To docieli modlitbou, dobrým príkladom a oddanou výchovou.

Ježiš prisľúbil večné blahoslavenstvo tomu, kto v jeho mene podáva pohár vody trpiacemu. Tým viac si zaslúži večné blahoslavenstvo matka, ktorá svojou obetavosťou zaistuje manželovi a svojim deťom večný život. Spravodlivý Boh odplatí matke všetky utrpenia tohto pozemského života.

Mužská mládež — nastávajúci manželia.

Prvú hlavu Svätého písma možno nazvať zlatou bulou človečenstva. Opisuje stvorenie človeka a rozmnoženie ľudského pokolenia cestou manželstva. Prvé manželstvo sa uskutočnilo v raji. Mladoženíchom bol Adam, mladuchou Eva. Svedkami boli anjeli a kňazom sám Stvoriteľ. Úmyslom Boha pri uzavieraní tohoto manželstva bolo, aby v jeho tvorbe mali svoju účasť aj rodičia a aby sa medzera, ktorú smrť prebija medzi ľuďmi, mohla vyplniť novým ľudským pokolením. Je to jedinečné zariadenie Všemohúceho, ktorý nechcel byť len sám účastný na tvorení človeka. Tak by celý svet bol smutný. Dieťa by nemalo ani otca, ani matku, ani sestru, ani brata. Každý človek by bol na tomto svete osamotený. Nemohli by sme sa podeliť s nikým ani v radosti, ani v žiali. Tak by sme mali menej radosti a viacej žiaľu. Nemali by sme ani lásky medzi sebou.

Manželstvo je teda plánovitou tvorbou Božej prozreteľnosti.

Ako sa má pripraviť mladý muž a nastávajúci manžel na uskutočnenie Božieho plánu, t. j. na manželstvo a na založenie rodiny?

Predovšetkým musí byť nežistný.

Mladý človek je veľmi sebecký, hľadá predovšetkým len na vlastný osoh. Iným nevie preukázať obetavosť. No, kto sa nevie ovládať, kto sa ani rodičom nevie prispôbiť, kto nemá citu voči svojim súrodencom a priateľom, ten sa veru nebude môcť zrieknuť ani svojho času, ani sebeckých záujmov k vôli manželke a deťom. Taký človek nebude vedieť znášať prípadné chyby svojej manželky a nebude môcť byť trpezlivý ani voči svojim deťom. Preto každý mladý muž sa musí najprv zbaviť sebeckého smýšľania a chovania, musí sa vedieť ovládať a zveľadiť v sebe vlastnosti obetavosti a nežistnej oddanosti.

Musí mať usporiadaný náboženský život.

Len taký život dáva cenu duši, bez nábožnosti stáva sa človek bezohľadným materialistom. Nábožného ducha treba pestovať zasvätením nedele a sviatku, účasťou na sv. omši, častejším pristupovaním k sviatostiam a mod-

litbou. Človek bez modlitby je ako vysušená zem, na ktorej sa nič neurodí.

Musí dbať o čistotu srdca.

V každom mladíkovi sa časom prebudí neznámy pocit, určitý pud, ktorým Stvoriteľ zaistuje budúce generácie. Mladý muž má dbať na to, aby tento pud čítaním zlých kníh, rečami a skutkami nerozdrážďoval, ale pripravoval sa na boj, žil čistým životom a neplytval svojou mladistvou energiou. Aká mládež, taká budúcnosť, také manželstvo a taká rodina. Nie ten je silný, kto vie fyzicky víťaziť nad inými, ale ten, kto vie víťaziť sám nad sebou. Kto si nevie zachovať ctnosť čistoty, poškodzuje svoju budúcnosť. Preto musí viesť čistý život až do stavu manželského. Následky previnení tohto druhu sú strašné. Taký človek rýchle oslabne alebo ho stihne pohlavná choroba. Nečistý ani v manželstve nebude verný. Dvojaká morálka nejestvuje. Nielen od ženy musíme požadovať čistý život pred manželstvom. Aj muž sa musí vedieť ovládať. Prísnou disciplínou možno upevniť nielen svoju vôľu, ale pokušeniam možno odolať.

Musí sa vzdelávať.

Učenie v škole a výchova v rodine nestačí. Človek sa musí vzdelávať po celý život. Poučné a náboženské knihy

slúžia duševnému vývinu. Prázdný čas treba venovať seba vzdelávaniu, dobrej knihe alebo prednáške a nie zlým priateľom a ľahkej spoločnosti. Nadobudnutými vedomosťami možno si zaistiť lepšiu budúcnosť pre manželstvo i rodinu.

Musí byť opatrný pri nadväzovaní známostí.

Pri vyberaní životnej družky nepočúvaj len na svoje srdce, ale aj na rozum. Vyber si dievča, ktoré je nábožné a ktoré si váži svojich rodičov. Dievča, ktoré si neváži svojich rodičov, nebude si ňa vážiť ani ako manžela a nebude mať citu ani k svojim deťom. Tvoja žena musí byť etnostná, charakterná, rozumná, nenáročná, usilovná a vyznajúca sa v domácnosti. Musí byť zdravá, aby mohla vyhovieť povinnostiam, ktoré ju čakajú v manželstve a v rodine.

Väčší vekový rozdiel medzi manželmi nerobí dobrotu. A neodporúča sa brať si za manželku ani pekryvnú rodinu, ako napr. sestrenicu. Cirkev katolícka všemožne žiada, aby oba manželia boli katolíci, lebo len v takomto prípade možno zaistiť katolícku výchovu detí. Jednota manželská nemôže byť dokonalá, ak medzi manželmi niet jednoty náboženskej. Takí manželia chodia do dvojakých kostolov a dvojakým spôsobom sa modlia. Takáto nejed-

notnosť vážne ohrozuje výchovu detí. Katolík alebo katolíčka pokladajú manželstvo za nerozlučiteľné, zatiaľ čo inoverec pripúšťa rozluku. O týchto otázkach ťažko rokovať už bezprostredne pred uzavieraním manželstva. Tieto veci by sa mali riešiť a vyjasniť hneď po nadviazaní známostí. V prípadoch, keď sa snúbenci už z akýchkoľvek príčin nechcú alebo nemôžu rozísť, nech si katolícky snúbenec alebo katolíčka snúbenka od svojho partnera vynúti reverz, podľa ktorého ich budúce deti sa budú vychovávať po katolícky. V protívnom prípade hrozia katolíckemu partnerovi ťažké sankcie, t. j. vyobcovanie z Cirkvi a zákaz prístupu k sviatostiam. I tu by mali byť smerodajné slová Júlie, ktorá mužovi iného vierovyznania odpovedala: „Ako by som mohla hlavu položiť na srdce, ktoré nemiluje Ježiša?“

Majetkové pomery budúcej manželky nerozhodujú. Nie na peniaze, ale na srdce treba pozeráť. Majetok možno ľahko zmárniť, ale dobré vlastnosti a šľachetné srdce dievčaťa a budúcej manželky majú večnú hodnotu. Majetok nikdy nebol ani nemôže byť podmienkou pozemského šťastia, tým menej večného nadprirodzeného života.

Mládenci! Buďte dobrými, manželmi a starostlivými otcami podľa plánov Božích. Pripravujte sa na túto sviatosť v tom vedomí, že táto ustanovizeň slúži pre rozmnoženie kráľovstva Božieho.

Ženská mládež — nastávající manželky.

Život ženy a dievčat najvýstižnejšie znázorňuje pre blahoslavená Panna Maria, stojaca medzi kvetinami s dieťaťom na ruke. Matka Božia medzi laliami a ružami. Hľa láskavosť a čistota. Dievča nikdy nesmie zabudnúť, že musí byť čisté ako lalia, že musí viesť čistý život, musí mať čistú reč, čistu zábavu. Ale aj jej vonkajší vzhľad, jej chovanie a obliekanie musia byť čisté. Čistota robí dievča milým a vzácnym tak pred Bohom, ako aj pred ľuďmi. Nečisté dievča neváži si ani taký človek, ktorý sám nie je čistý. Čistotu dievčata si aj muži veľmi vážia.

Okrem čistoty dievča má pestovať aj kvety lásky a láskavosti. Poslaním dievčata až do jej výdaja je pomáhať rodičom. Má byť smierlivým anjelom medzi svojím otcom a matkou, má byť láskavým strážcom svoj-

ho brata a dobrou priateľkou svojim sestrám. Má byť matkou menších detí a učiteľkou čeladi. Má byť radosťou rodiny a príbuzných, ochrankyňou chudobných a ošetrovateľkou chorých v rodine. Má byť apoštolkou vo vinici Pánovej. Jej poslanie vrcholí v manželstve. A na toto sa musí pripraviť v kresťanskom duchu. Musí sa cvičiť v etnostiach, musí pestovať vlastnosti hrdinstva, trpezlivosti a sebazapierania, aby sa stala dobrou manželkou a vzornou matkou.

Každé dievča si musí dobre uvedomiť, že jej budúci manžel netúži po pekne vymalovanej panenke, ale vernej družke a pomocnici na ťažkej životnej dráhe. Budúci manžel od nej očakáva, aby bola rozumná, spornivá, pracovitá a čistého, šlachetného srdca.

Dievča si musí ďalej uvedomiť, že v manželstve ju očakávajú deti a ich výchova. V izbe každej budúcej matky by mal visieť obraz, ktorý vyobrazuje Ježiša medzi deťmi. To bude aj tvojím poslaním — viesť dieťa k Ježišovi. Dnes sa mnoho hovorí o náprave ľudí. Najsprávnejšia náprava by bola, keby každá matka viedla svoje dieťa k Ježišovi, od ktorého pochádza každé dobro na nebi i na zemi. „Príďte ku mne všetci!“ hovoril Ježiš. Prečo? Lebo je najlepším lekárom. „Ja som dobrý pastier“ hovoril na inom mieste. Prečo? Lebo je najväčším kňazom. Avšak k Ježišovi vedie len jediná priama cesta, a to je katolícka viera. V obnove lepšej budúcnosti najvýznamnejšou úlohu hraly kresťanské

matky. Žiaľ, o týchto sa málo hovorí. Skôr sa spomínajú filmové hviezdy, krásavice a tanečnice, hoci opravdivé veľké ženy sú práve tie kresťanské matky, ktoré v tichosti svojho rodinného křbu statočne plnia svoje povinnosti: pomáhajú svojim manželom v boji o život, starajú sa o deti, ošetrojú nemocných príbuzných a nezabúdajú ani na náboženské povinnosti. Matka bez obetavosti nemôže znášať ťažkosti ani starosti rodinného života.

Žena bez vyznania je ako obraz bez obsahu. Dievča sa nikdy nesmie hanbiť za svoju vieru, i keby ju za to vysmieval materiálny a pohanský svet. Boh očakáva od nej, aby sa pripravila na nosenie ťažkého křža rodinného života.

Pri voľbe budúceho manžela musí byť dievča veľmi opatrné. Tu nesmie rozhodovať bohatstvo, krása a postavenie budúceho manžela, alebo náruživosť, ale jeho ctivosti, či je dobrý, statočný, charakterný a zbožný. Nevydávajte sa za rozvedených a neveriacich! A vyhýbajte aj mužom bez vyznania! Vyhýbať treba aj miešanému manželstvu, a kde to nie je možné, treba si obstaráť aspoň reverz. Čistotu treba zachovávať aj po zasnúbení.

Ak by sa dievča nemohlo venovať poslaniu manželky a matky, tak by si malo najšť primerané miesto v spoločnosti a také povolanie, v ktorom by sa stalo užitočným členom celku a ktoré by vyhovovalo ženskej po-

vahe, ako napr. povolanie ošetrovateľky, učiteľky, opatrovateľky, atď. Tieto povolania sa podobajú poslaniu matky. Nevydaté dievčatá môžu si v týchto povolaniach získať podobné zásluhy pre večný život ako matky.

Ženská mládež za svojej prípravy na manželstvo mala by mať vždy pred očami príklad matky Božej, ktorá je kráľovnou čistoty a materstva.

Zpäť ku Kristovi.

Ešte nikdy neboly fyzicky tak blízko k sebe i tie najvzdialenejšie svetadiely, ako dnes, v čase rozhlasu a lietadiel. Ale ešte nikdy nebol srdcom tak vzdialený človek od človeka, národ od národa, ako dnes. Tu je len jedna pomoc: vrátiť sa ku Kristovi! Treba zapojiť vysieláče a prijímače ľudského srdca na vlny Kristovej lásky, lebo len táto môže zdolať vzájomnú srdcovú vzdialenosť v ľudskej spoločnosti.

Touto cestou chce svoje vznešené ciele uskutočniť aj Spolok Sv. Rodiny, keď v borbe o záchranu rodiny, podkladu to budúcnosti národa a ľudskej spoločnosti, chce zapojiť srdca príslušníkov rodiny na vlny kresťanskej ideológie, aby manželstvo a rodina sa vybudovaly na Božích základoch, ktoré jedine zaručujú blaho rodín a budúcich pokolení. Kým sa ľudstvo v smysle učenia Kristovho nepremení na Božieho človeka, nebude pokoja ani lásky v rodinnom živote a tým me-

nej vo veľkej rodine národov. Preto každá katolícka rodina má viesť katolícky rodinný život podľa skvelého príkladu vznešených členov sv. rodiny nazaretskej.

Keď chceme zachraňovať otca a matku pre deti a a deti zachraňovať pre rodičov a keď prostredníctvom šťastnej rodiny chceme zachraňovať národ a ľudskú spoločnosť, musíme sa vrátiť k nazaretským príkladom, musíme sa vrátiť ku Kristovi, lebo len hriechne vzdialenie sa od Jeho učenia zahúbilo mravy a šťastie rodín a národov.

V predchádzajúcich odsekoch sme už kde-tu poukázali na učenia Cirkvi, keďže však Spolok Sv. Rodiny v návrate ku Kristovi vidí univerzálny prostriedok na záchranu rodinného života, treba sa nám znova, a to sústavne a podrobne zaoberať s učeniami Kristovými, pokiaľ sa týkajú manželstva, rodiny a kresťanskej mravouky vôbec, aby členovia rodiny, — chcúc dosiahnuť tuzemský a večný blahobyť, — mohli sa pridržiavať týchto Božích príkazov, zákazov a učení.

Ako pozerá Kristus na svet?

Vysvetlovatelia Svätého písma podobenstvo o milosrdnom samaritánovi aplikujú na svätú činnosť samého Ježiša. Polomŕtvy, ozbíjaný pocestný znamená hriješne ľudstvo. Milosrdný samaritán znázorňuje Vykupiteľa. Sedem sviatosti sú ako liečebné prostriedky svätej Cirkvi. Najväčším lekárom ľudstva je Ježiš a jeho Cirkev.

V lekárskych ordináciach vidieť dojímavý obraz. Smrť sa chce zmocniť chorej ženy, siaha na jej telo. No, lekárovi sa podarí vytrhnúť chorú ženu z objatia smrti a zachráni ju. I Kristus je takýmto lekárom, ktorý zachraňuje chorý svet od smrti záhuby. Jeho lieky proti záhube sveta sú sviatosti, modlitba a láska. „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a ostatné bude vám pridané“.

„Lebo čo je plat človekovi, keby celý svet získal, ale ujmu trpel by na svojej duši?“ Mat. 16. 26.

„Neshromažďujte si pokladov na zemi, kde hrdza a moľ kazí, a kde sa kmíni podokopávajú a kradnú. Ale shromažďujte si poklady v neby, kde ani hrdza ani moľ

nekazí, kde sa kmíni napodkopávajú a kradnú“ Mat. 6. 19. Len šlachetné osobné vlastnosti a činy dobrého srdca sú trvalé poklady. Peniaze potrebujeme len na to, aby sme mohli vyžiť a deti vychovať. Kto viac shromažďuje, zabúda na Boha a neskoršie zbadá, že tým otravoval iba svoj život a život iných. Peniaze robia človeka nespokojným. Čím viacej ich nashromaždí, tým viacej túži po nich. Kristus nám pripomenul, že „Lachšie je fave prejsť cez dierku ihelnú nežli bohatému vojsť do kráľovstva nebeského“. Mat. 19. 24. Keby Iudia pozerali na svoje majetky tak, ako pozeral na ne Kristus, nebolo by na svete toľko nešťastlivcov. Každý tu musí zanechať svoj majetok, len účtovanie si vezme so sebou. Ľud je zaslepený, ťažko rozoznáva skutočné hodnoty od zdánlivých. Táto duševná a mravná slepota je príčinou veľkej svetovej krízy. Tu môže pomôcť len Ježiš, ktorý i slepým otvára oči. Preto zdvih-
nime oči k nebu a modlime sa: „Ježiš, synu Dávidov, smiluj sa nad mnou!“ Luk. 18. 39. A keď sa nás opýta: „Čo chceš, aby som ti urobil?“ odpovedzme mu: „Pane aby som videl“ Luk. 18. 41.

A veru, dnes už nejednému sa otvárajú oči. V Katolíckych novinách (roč. 58, č. 14) čítame:

„Je pravda, bojíme sa chudoby. My, ktorí sme žili na úslni sociálnych vymožeností, ktorí sme priamo planuli túžbou po chvíli, keď medzi nami nebude chudobných ľudí, žobrákov, sociálne utlačených jednotlivcov a ce-

lých spoločenských tried, my, ktorí sme verili, že chudoba je hanbou dvadsiateho storočia, poznávame, že hanbou bolo čosi iného. Hanbou bolo, že sme stratili vieru v Bohu, mravné hodnoty, že sme chceli uniknúť zpod zákonov večnej spravodlivosti, že sme sa starali o zbohatnutie a hromadenie majetku. Večná spravodlivosť má svoju hybnú silu, lásku. My sme vybrali zpod spravodlivosti lásku a nahradili sme ju mocou. A teraz sa táto moc rozsypáva“.

Chudoby sa nemusíme báť, ale biedu treba odstraňovať. Cirkev hovorí, že je úlohou štátu, aby sa postaral o zlepšenie sociálnych pomerov. Lev XIII. v encyklike „Rerum Novarum“ žiada, aby sa štát staral o robotníka, aby sa mu dostávalo podielu na tom, čím prispieva k všeobecnému blahu, aby tak s menšími ťažkosťami mohol žiť. Taká starostlivosť osoži každému. Štátu musí veľmi záležať na tom, aby neboli vo všestrannej biede tí, ktorí tvoria tak nepostrádateľné majetky.

Cirkev žiada nielen od jednotlivcov, aby zaujali mravný postoj voči celku, voči rodine, národu a spoločnosti, ale aj štátu a jeho orgánom ukladá určité etické záväzky v prospech jednotlivca, ľudskej spoločnosti vôbec.

Už samotný záujem štátu si vyžaduje usporiadanú rodinu, z ktorej vyviera zdravý štátny a bohumilý život pospolitosti. Preto ani štát sa nemôže vyhnúť určitým

veľkým úloham. Je však žiadúce, aby tieto úlohy riešil urýchlene, lebo vlak života nečaká. Katolíckym rodinám sa musí umožniť, aby v novej povojnovej Európe sa vedely zachytiť, aby mohly uskutočniť kráľovstvo lásky a pokoja po celej zemeguli a tak mohly zaistiť spasenie všetkým ľudským dušiam.

Svätý otec vo vianočnom posolstve dáva štátnikom, ideológom a apoštolským dušiam smernice, ako pacifikovať vnútorné pomery, aby bol zaistený trvalý medzinárodný pokoj.

Uvediem tu aspoň niektoré dôležitejšie state z tohto posolstva, pojednávajúceho o ochrane sociálnej jednoty, rodiny a o kresťanskom názore na štát:

„Spoločnosť sa musí chápať ako vnútorná jednota, rastúca a dozrievajúca pod riadením Prozreteľnosti. Táto jednotka vo svojom priestore a podľa svojich zvláštnych schopností smeruje pomocou spolupráce rozličných organizácií a stavov k večným a vždy novým cieľom kultúry a náboženstva. Musí sa chrániť nerozlučnosť manželstva. Rodine, nenahraditeľnej to buňke národa, musí sa dať priestor, svetlo, vzduch, aby mohla plniť svoje poslanie t. j. predlžovať život a vychovávať detky v duchu, ktorý zodpovedá jeho náboženskému presvedčeniu. Z rodiny sa musí urobiť a vybudovať podľa možnosti hospodárska, mravná, duchovná a právna jednotka. Načím sa starať o to, aby z hmotného blahobytu rodiny pocítili aj sluhovia. Treba sa posta-

rať, aby každá rodina mala svoj kozub, pri ktorom by sa mohol plne hmotne a mravne rozvinúť zdravý rodinný život. Treba sa usilovať, aby medzi rodinou a verejnou školou previtala vzájomná dôvera a pomoc“.

„Kto chce, aby hviezda pokoja zažiarila a zastala nad ľudskou spoločnosťou, nech sa usiluje, aby sa uplatnil taký názor na štát, ktorý sa zakladá na rozumnej disciplíne, vznešenej ľudskosti a na zodpovednom duchu kresťanskom. Treba sa starať, aby štát a jeho orgány slúžili spoločnosti a pritom rešpektovaly ľudskú osobnosť a jej činnosť, ktorou pracuje na dosiahnutie večného cieľa. Načím sa usilovať, aby zmizly bludy, ktoré odvádzajú štát s cesty mravnosti a odtrhujú ho od etických záväzkov, ktorými je viazaný k individuálnemu a sociálnemu životu“.

Niet toho priestoru ľudského života a ľudskej spoločnosti, i keby bol neviem ako skrytý alebo vzdialený, na ktorý by neposvietilo prísne a vecné pozorovacie oko Cirkvi sv. a na ktorý by nevyžiarovalo teplotu lásky vrele srdce Kristovo.

Ako hľadá Kristus na človeka ?

Kristus vidí v dieťati nositeľa dediča kráľovstva Božieho. Vidí v ňom uskutočnenie Božej vôle vo všetkej jeho kráse. Človek má u Ježiša nekonečnú hodnotu, ak si ju, pravda, svojím príkladným a Bohu vyhovujúcim životom zaslúži. Avšak dieťa nepozná hriech a preto Pán ho miluje ustavične. Dieťa je Boží dar. Dokiaľ vidíme jeho úsmev, môžeme byť istí, že Boh miluje svet. Kristus Pán povedal: „Kto prijíma malého, v mene mojom ho prijíma“. Vidíme, že seba stotožňuje s malými deťmi, ktoré pokladá za svojich nástupcov. Je veru smutné, že mnohí túto pravdu dnes nepoznajú a ak ju aj poznajú, žijú tak, ako by ju vôbec nepoznali. Nepotrebujú deti, nechcú poslov Božích. Dieťa im vôbec nie je Božím požehnaním, ale farchou. Takí Iudia však darmo dychtيا po šťastí, nenajdú ho ani vtedy, keď sa im na oko všetko darí. Títo nešťastlivci neporozumeli slová Krista Pána:

„Kto pohoršuje jedného z týchto malučkých, lepšie by mu bolo, keby sa mu mlynský kameň priviazal na krk a hodil do mora.“ I z toho vidieť, akú dôležitosť Kristus pripisuje starostlivosti o dieťa. Beda tomu, kto sa prehreší na dieťati. Žiaľbohu, mnoho je takých. A to nielen cudzí ľudia, ale často i sami rodičia, ktorí otravujú dušu nevinných detí, či už slovom alebo zlým príkladom. Títo rodičia zabúdajú na slová Ježiša Krista: „Beda tomu, kto pohorší jedného z týchto malučkých!“ Ako bude skladať účty za svoje deti otec, ktorý sám kazí svoje deti? Ako obstojí pred súdom Božím? „Veru, veru povedám vám, keď nebudete takí, ako jeden z tých malučkých, nevojdete do kráľovstva nebeského“ — hovoril Pán Ježiš. Kristus od nás požaduje, aby sme boli takí čistí a nevinní ako dieťa. Dieťa je úprimné, každému verí a každého pokladá za dobrého, akým je samé. Dieťa miluje všetko, lebo ešte nepozná zlo. Keby i ľudia boli takí nevinní a úprimní, ako malé deti, bolo by oveľa menej klamu, bolesti a žiaľu, a svet by bol samá radosť. Keby sme boli skutočne takí, ako sú malé deti, tak kráľovstvo Božie bolo by už tu na zemi. Žiaľ, o to sa akosi nestaráme. Nezdokonaľujeme sa. Neočisťujeme svoje duše, aby sa podobaly duším nevinných a uprimných detí. Učme sa od nášho Spasiteľa, aby sme vedeli pozeráť na deti tak, ako pozeral On.

Aj bedári a chudobní boli blízki Ježišovi. Otec

nebeský poslal ho ku každému, no najviac sa zaoberal chudobnými. Uzdravil chorých, navrátil zrak slepým a všade robil len dobre. Chodili za ním smädcom a hladom umorení ľudia, chorľaví starci i beznádejní mláďenci. Vyhľadávali ho sklamaní manželia i utrápené ženy. A Ježiš ich ľutoval a rozkázal: „Dajte im jesť“! A každému sa dostalo.

Svet by mal pozerať na chudobných tak, ako to robil Kristus. Každý by mal dostať spravodlivú plácu. Kto má moc, mal by aj v malom človekovi vidieť a uznať ľudskú dôstojnosť, veď „práca, vykonaná v poslušnosti Bohu a v podriadenosti Jeho vôle nestráca nič so svojej vznešenej dôstojnosti.“ (Pius XII.) Kto má majetok, musí sa vedieť zaprieť, aby sa ušlo aj iným. Ľudia by nemali strácať vedomie sociálnej solidarity a úzkej vzájomnej závislosti ani v dobrom ani v zlom. Len láska k bližnému, zrieknutie sa sebeckva, vedie k všeobecnému uzdraveniu ľudskej spoločnosti v duchu Kristovom.

Ježiš dvíhal aj slabých hriešnikov a vedel ich získať pre ľudstvo a kráľovstvo nebeské. Keď farizeji pričytili ženu pri cudzoložstve, skôr, než by ju boli ukameňovali, opýtal sa najprv na mienku Ježiša Krista, ktorý im odpovedal: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí na ňu kameňom“ Ján 8. 7. Zahanbení farizeji sa rad-radom vytratili z miestnosti. Potom sa obrátil k žene a povedal jej: „Ženo, kde sú tí, ktorí ňa obžalovali? Nikto ňa neodsúdil?“ Ján 8. 10. Žena odpovedala: „Ni-

kto ma neodsúdil, Pane!“ „Tak ani ja ta neodsudzujem. Id' v pokoji a nehreš viac!“ odpovedal Kristus. Žena sa vzdialila s radosťou a viacej nehrešila, lebo Ježiš s láskavým odpustením očistil jej dušu.

Ako často sa stáva, že manžel nechce odpustiť svojej manželke, ktorá sa prehrešila proti vernosti manželskej, hoci svoju vinu úprimne oľutovala a sv. spoveďou i s Bohom sa smierila. Ale spýtajte sa len takej manželky, či jej muž, ktorý jej tak krutým spôsobom odoprel odpustenie, bol sám k nej tak prísne verný? Jej odpoveď by bola iste záporná. Aj on by chcel ukameňovať svoju manželku ako tí farizeji, hoci sám trčí v najväčších hriechoch. Nevie jej odpustiť, lebo nepozereá na hriešnikov tak, ako na nich pozerá Kristus.

Hodnota človeka sa najlepšie odzrkadluje na matke. Ona je tou, čo dáva nový život, čo kŕmi a chráni malého ešte nerozumného ľudského tvora. Ba stará sa oň aj keď je už veľký. Povzbudzuje ho k šľachetnému životu a ako strážny anjel stojí nad ním. Túto anjelskú starostlivosť videl a miloval aj Ježiš vo svojej matke. Bol jej za to povďačným, láskavým a poslušným synom. Ľutoval ju ešte i na kríži, keď stála pri jeho umučenom, zakrvavenom tele.

Poslušnosť, vernosť a láskavosť boly materské vlastnosti preblahoslavenej Panny Márie. A tieto mravné poklady azda najvýstižnejšie vyjadrujú pojem matky vôbec. Rodinu, v ktorej vládnu tieto anjelské vlastnosti

matky, nemôže ohrožiť démon rodinnej krízy. Zato rodina, ktorá nemá tieto základné složky materskej starostlivosti, nemôže stáť na pevnom základe, v takej rodine panuje ustavičná kríza. Manželský a rodinný život je len vtedy krásny a Bohu vyhovujúci, keď je vystavaný na základných pilieroch lásky a vernosti matky a manželky.

Hovorili sme o rozličných príčinách spoločenskej a rodinnej krízy, no univerzálnou príčinou duševnej kataklizmy rodiny a spoločnosti je tá skutočnosť, že jeden na druhého nepozeralme tak, ako na človeka pozeral Kristus.

Ako pozerá Kristus na manželstvo?

Manželstvo spája nielen slobodné rozhodnutie muža a ženy, ale aj Božia milosť. Práve preto stav manželský bol zaradený medzi sedem sviatostí.

I nerozlučiteľnosť manželstva stojí na základe Božieho zákona. Keď sa farizeji opýtali Krista, či môže človek svoju ženu z hociakej príčiny prepustiť, Spasiteľ odpovedal: „Nie.“ Na ďalšiu otázku „Prečo nie?“ Spasiteľ odpovedal: „Lebo to Boh zakazuje“. Kristus ustanovil teda manželstvo ako nerozlučiteľné. Túto svoju vôľu vyjadril vo výroku: „Čítali ste, že na počiatku stvoril Boh prvého človeka a stvoril muža a ženu? Preto muž opustí svoju matku a otca a bude sa pridržiavať svojej ženy a budú jedným telom. „Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje“. Mat. 19. 6.

Boží zákon o nerozlučiteľnosti manželstva nesmie meniť ani jednotlivec, ani štát. Ak to predsa spraví, stavia sa tým proti zákonu Božiemu. Veď Spasiteľ verejne hlásal: „Preto povedám vám: ktokoľvek prepustí

svoju ženu, leda pre smilstvo a vezme si inú, cudzoloží; a kto si vezme prepustenú, cudzoloží“. Ján 19. 9. pustenú bere, cudzoloží.“ Mt. 19. 3. A na inom mieste hovorí: „Ale ja povedám vám, že každý, kto pohliadne na ženu, aby si ju zažiadal, už cudložil s ňou vo svojom srdci“. Mat. 6. 28. Spasiteľ odsudzoval cudzoložstvo ako jeden, z najväčších hriechov. Je nesprávne niečo iné uzatvárať z toho, že Kristus zachránil cudzoložnicu od ukameňovania. Kristus nikdy nepovedal, že cudzoložstvo neodsudzuje, on iba dopustiť nechcel, aby ju ukameňovali farizeji, ktorí tiež neboli bez hriechu. Odpustil jej, aby ju priviedol späť na dobrú cestu a obnovil jej dušu. No, že cudzoložstvo pokladal za fašný hriech, to označil slovami: „Id a viac nehreš!“

I svätý Pavol proti zvyklostiam pohanstva hlásal nerozlučiteľnosť manželstva. Na jednom mieste hovorí: „Tým však ktorí sú v manželstve spojený, prikazujem nie ja, ale pán, aby žena od muža neodchádzala Korint. 7. 11. „Tak i mužovia majú milovať svoje manželky, jako svoje telá“. Ef. 5. 28. „Mužovia milujte svoje manželky, jako i Kristus miloval Cirkev“. Ef. 5. 25. Jednou z hlavných úloh katolíckych rodičov musí byť upevňovanie a vnútorné utužovanie kresťanského života v v Božej milosti. Hlavný účel manželského spolunažívania muža a ženy nevyčerpáva sa len plodením, ale aj ďalšou starostlivosťou o ľudský život ako s hľadí-

ska hmotného tak aj s hľadiska duševného. Kým dieťa dospeje, potrebuje otcovu autoritu a lásku matkinu. V rozháraných rodinných pomeroch sa táto autorita rodičov rozpadáva. Dieťa prestáva veriť rodičom, stáva sa hrubým, neposlušným a vzdorovitým. A horšie je to ešte s dieťaťom rozlúčených rodičov. Koľko tragédií sa napr. skrýva v takých detských polepšovniach. Koľko detí muselo zahynúť a to len preto, že ich rodičia sa dali rozlúčiť a viacej sa o ne nestarali. Manželia sa musia vrátiť ku Kristovi, ktorý manželstvo vyhlásil za sväté a nerozlučiteľné. Námietka, že spolunažívanie manželov, ktorí sa k sebe nehodia, je neznesiteľné, nie je správna. Veď v takýchto prípadoch nesmieme pozerať len na blahobyť a šťastie jednotlivcov, ale na blahobyť celku. Je síce pravda, že zákony požadujú od jednotlivca často veľké obete, no, keď to vyžadujú záujmy celku, musia sa tomu podrobiť i jednotlivci. Predsa nemožno žiadať, aby zákon uvoľňoval slobodu jednotlivca na škodu ostatných.

Spasiteľ Ježiš Kristus z celého svojho života len tri roky venoval verejnému účinkovaniu, kým tridsať rokov žil skryte v úzkom rodinnom kruhu. Tým nám chcel ukázať, čo v očiach Božích znamená rodina. Chcel nám ukázať, že rodina je základnou buňkou národa a celej ľudskej spoločnosti. Ľudstvo má svoje korene v rodine. Ak je koreň zlý, celý strom musí vyhynúť. Keď ochorie koreň ľudstva — rodina, ochorie celý národ.

spoločnosť, celé ľudstvo. Spasiteľ svojím dlhoročným životom v rodine ukázal nám jedine možnú cestu, po ktorej sa máme uberať, aby sme si zaistili šťastie v rodine v národe i v celej ľudskej spoločnosti.

Svetová Magna Charta Kristova.

Vojna ešte zúri. Ale vojnuvedúce štáty už rokujú o otázkach povojnovej politiky. I jedna i druhá strana ustáľuje smernice na povojnovú výstavbu Európy a sveta. Smernice jednej z týchto dvoch skupín, shrnuté do niekoľkých bodov, majú po skončení vojny slúžiť ako platforma pre mierové vyjednávanie. Keďže vznikly na ďalekom mori, pomenovali ich „Atlantic Chartou“. No, i druhá skupina vojnuvedúcich štátov určila si už zásady svojej budúcej povojnovej medzinárodnej politiky. Súhrn týchto zásad bol v denej tlači apostrofovaný ako „Europská Magna Charta“.

K smerniciam povojnovej medzinárodnej politiky zaujal svoje stanovisko i sv. Otec Pius XII. Na Vianoce 1941 a 1942 vo vatikánskom rozhlase námestník Kristov povedal celému kresťanskému svetu posolstvá v ktorých označil zásady na pacifikáciu vnútroštátnych i medzinárodných pomerov. Za dunenia kanónov, hukotu lietadiel a strašných útrap miliónov ľudí pápež

Pius XII., ako pápež pokoja všetkých, vyzýval ľudstvo k svätej krížovej výprave za mier, aby betlehemska hviezda znovu zažiarila nad celým ľudstvom v oslňujúcom lesku ako prislúbenie a záruka lepšej plodnejšej budúcnosti.

Sv. Otec v svojom poslanstve sa zapodieval základnými zásadami, na ktorých má byť vybudovaný vnútroštátny život národov a štátov, keďže — ako hovoril — „nemožno vytvoriť pevný a neochvejný vonkajší front pokoja bez vnútorného frontu pokoja, ktorý vstúpuje dôveru. Len túžba po všeobecnom pokoji na obidvoch stranách bude môcť oslobodiť národy zpod hroznej gniaviacej farchy vojny a zmenšiť, ba postupne i prekonať hmotné a duchovné príčiny nových výkyvov a zmätkov“.

Tieto vianočné poslanstvá sv. Otca predstavujú po Atlanticko-Charte a Európskej Magna-Charte tretiu vznesenú platformu na povojnovú duchovnú a sociálnu výstavbu sveta. Táto platforma nepochádza od vojnuvedúcej moci, ale od duchovnej veľmoci, najvyššej duchovnej autority celého sveta, ktorá stojí nad osobnými záujmami štátov a národov. Táto platforma, ktorá chce uzdraviť vnútorné a medzinárodné pomery v mene kresťanského svedomia, ktorá túži po svätej krížovej výprave za sociálny, ľudský a kresťanský ideál, bude v svetových dejinách zaznamenaná ako „Svetová Magna Charta Kristova“.

Pápež Pius XII. venuje vždy veľkú pozornosť kresťanskej rodine. Pri častých audienciách novomanželov znova a znova vyzdvihuje význam rodinného života pre manželov i celú ľudskú spoločnosť. I v poslednom vianočnom posolstve vyzdvihuje sv. Otec význam rodiny ako základnú lepšej budúcnosti národa a ľudskej spoločnosti. Jedným z hlavných cieľov svätej krížovej výpravy, o ktorej sa hovorí v pápežskom posolstve, je morálne obnovenie sveta obnovou rodinného života na jedine pevnom, posvätnom podklade.

V tomto smere za hospodársku, mravnú a duchovnú obnovu rodiny sa zapojuje aj Spolok Sv. Rodiny do križiackeho ťaženia, vyhláseného sv. Ocom. Pripojujeme sa k tejto svätej krížovej výprave v tom úseku boja, v ktorom ide o uzdravenie, vybudovanie a upevnenie rodiny, základnej to jednoty národa a ľudskej spoločnosti. Budeme tam pracovať a neohrozene bojovať v mene nášho Pána Ježiša Krista na väčšiu slávu nášho Otca nebeského.

„Keď nás On povedie nezablúdime“. (sv. Augustín, sermo 189. č. 4).

Knihu,
Cesta katolíckej rodiny,

ktorú napísal

P. Akurz Jakšič OFM.,
ústredný diec. riaditeľ spolku,

vydalo Ústredie Spolku Sv. rodiny pre ochranu
katolíckych rodín na Slovensku

Vytlačila ju tlačiarenň „Litera“ v 2000 exemplároch

Roku 1943